

МНОГОФУНКЦИОНАЛНО ГОРСКО ПЛАНИРАНЕ – ЗАКОНОДАТЕЛНА СРЕДА ЗА РАЗВИТИЕ В БЪЛГАРИЯ

Васил Стипцов, Иван Палигоров
Лесотехнически университет, София

Резюме

В периода 2000-2003 г. община Тетевен е разработила и приела План за многофункционално стопанисване на горите (ПМСГ). Планът е разработен в условията на нормативната уредба за горите, основана на Закона за горите (1997) и подзаконовите нормативни документи и актове, където не са били регламентирани документите за стратегическото планиране в горския сектор (национална и областна стратегия за горите, национален, регионален и общински план за развитие на горите и др.) в т.ч. и принципите за многофункционалното горско планиране (МГП). Анализирани са 10-годишния опит по провеждане на мониторингови проверки през 2006, 2010 и 2013 г. на изпълнението на плана, респективно отражението на новата нормативна уредба за горите, базирана на ЗГ (2011). Мониторинговите проверки, провеждани преди приемането на ЗГ (2011), показват, че нормативната уредба не е възпрепятствала разработването ПМСГ, но и не е мотивирала горската администрация и заинтересованите страни за по-голяма активност и отговорност при участието в процеса на планиране. Липсата на регламент е затруднявала и възпрепятствала финансирането и приемането на тези планове. Оценката на законодателната среда за развитие на това планиране при проверките е определена като „неблагоприятна“. При мониторинга през 2013 г. се установява значително подобрене на законодателната среда. В ЗГ (2011) са регламентирани цели, функции, нива и основни принципи на горското планиране, горска сертификация и пр., които значително подобряват средата за разработване на стратегическите документи за горите в т.ч. и за провеждането на многофункционалното горско планиране. Оценката на критериите и индикаторите от Методиката за мониторинг и оценка (2007) за Принцип 1, показва че тя от „неблагоприятна“ сега е „благоприятна“, т.е. налице са фактори и условия, които допринасят за прилагането на плана и устойчивото развитие на горските територии в региона. Удовлетворяването на този принцип дава възможност да се оцени доколко законодателството, обществената нагласа и социално-икономическите условия са подходящи за реализирането на един дългосрочен план за развитие на горите. Може да се каже, че законодателната среда е подходяща за развитие на многофункционалното горско планиране в страната. Необходими са усилия активиране на заинтересованите страни и подготовка на подзаконовите нормативните документи за изработване на стратегическите документи за развитие на горите, къкъвто се явява и процесът на мониторинг на горското планиране.

Ключови думи: многофункционално горско планиране; стратегическо планиране; план за многофункционално стопанисване на горите; мониторинг.

Key words: multifunctional forest planning, strategic planning, plan for multifunctional forest management, monitoring.

JEL: Q23.

Увод

Многофункционалното горско планиране (МГП) е подход за вземане на стратегически решения за стопанисването на горите за по-продължителен период от време в даден регион, като за целта на планирането се включват заинтересованите и засегнатите страни [9]. В България МГП започва да се прилага в края на миналия век. От тогава изминаха над 15 г., което е достатъчен период от време, за да се направи анализ, преценка, и равностметка за положените усилия и резултатите в това направление [1, 2, 11]. През този период бяха разработени и приети Планове за многофункционално стопанисване на горите (ПМСГ) за 13 общини. Натрупаният опит от МГП бе взет предвид при разработване целите, приоритетите и принципите в новия Закон за горите (2011) [6]. Предстои приемането на Наредба, която следва да регламентира нивата на горското планиране,

респективно ред и условия за мониторинг и оценка на това планиране. Може да се каже, че опитът за провеждане на мониторинг и оценка на изпълнението на планираните дейности в ПМСГ не е достатъчен. Редица ръководители и експерти в горите не правят разлика и приравняват контролните функции на една или друга структура в Министерство на земеделието и храните (МЗХ) и/или Изпълнителна агенция по горите (ИАГ) с провеждането на мониторинг и оценка. Мониторингът и оценката са дейности, които се провеждат от трета, независима, от изпълнението на ПМСГ страна.

За да направим анализ и оценка на изменението на законодателната среда за развитието на МГП е необходимо да анализираме принципи 1 от Системата за мониторинг и оценка [10], а именно: „Налице са фактори и условия, които допринасят за прилагането на ПМСГ и устойчиво развитие на горските територии в региона

(законодателната и социално-икономическа среда допринасят за изпълнението на ПМСГ). Предвижда нормативната и социално-икономическата среда за прилагане на ПМСГ да е подходяща”.

1. Обект и метод на работа

1.1. *Обект на изследването* е провеждането на мониторинг върху изпълнението на принцип 1 на Плана за многофункционално планиране на община –Тетевен.

1.2. *Целите на изследването* са:

- да се направи анализ и оценка на законодателната и социално-икономическа среда, на настоящия етап от развитието на горския сектор и как те влияят върху многофункционалното горско планиране (изпълнението на ПМСГ);
- да се прецени дали задачите и целите поставени в плана са все още актуални и изпълнението им допринася ли за устойчивото управление на горите в региона;
- да се прецени предвидените и предприетите дейности по прилагане на Плана дали все още се подкрепят от ангажираните в процеса страни.

Целта на проведеното изследване е да се провери изпълнението на принцип 1 от Методиката, като се отчетат достигнатите резултати от самооценките и оценките, направени до сега, да се анализира състоянието, ходът на изпълнение на заложените дейности и да се направят изводи и препоръки за подобряване на прилагането на МГП [7].

1.3. *Метод на работа*

За разрешаване на поставените цели и задачи бяха попълнени таблиците с критериите и индикаторите за изпълнение на принцип 1 от Системата за мониторинг и оценка на МФГП (Стипцов, В., и кол. 2007). Провеждани са специално насрочени срещи със заинтересованите и засегнати от процеса на планирането страни в сградата на община –Тетевен. Проучено е мнението на стопанисващите и контролните органи по горите-ТП-ДГС, РДГ, Управление „Стопанисване на общинските гори” на община Тетевен и др.

2. Състояние на проблема

МГП е особен вид планиране, което е ориентирано към участието на заинтересованите и засегнатите страни от провеждането или непровеждането на лесовъдски, и не дотам лесовъдски, дейности в горските територии. В България това планиране стартира през 1997-1998 г. с

разработването на първия План за многофункционално стопанисване на горите за УОГС-Петрохан. След това се разработват ПМСГ за 13 общини, като Берковица, Вършец, Тетевен, Крушари, Генерал Тошево, Несебър, Панагюрище, Стреча, Гърмен, Батак и др.

За изминатия период от 15 години се натрупа значителен опит по провеждането на МФГП и разработването на ПМСГ. Горските власти в пилотните райони намериха добри подходи за да привлекат заинтересованите страни и да ги въвлечат в процесите по стратегическото планиране в горите. В резултат на това бяха разработени и приети от Общинските съвети планове, които потвърждаваха постигнат консенсус между страните по приоритетите за развитие на горите в региона. За решаването на поставените цели усилията се насочиха проучване на към един от първите разработени и приети ПМСГ, а именно ПМСГ за община Тетевен. Разработването на Плана е в периода от 1999 до 2003 г., а самото приемане от Общинския съвет на община – Тетевен е през 2004 г., което е един достатъчно дълъг период (10 г.), за да може да се направи по-обстоятелствен анализ. Цялостният анализ изисква и обхваща всичките 5 принципа на Методиката за мониторинг и оценка (М&О) и той ще бъде предмет на цялостна разработка по проект ИНТЕГРАЛ. В този материал задачата е да се обърне внимание на изпълнението на принцип 1 т.е. да преценим каква е законодателна среда за развитието на многофункционалното горско планиране и дали заинтересованите и участвали в процеса на планиране страни все още „припознават” плана и подкрепят или отхвърлят приетите стратегически цели за устойчиво развитие на горите в региона.

Това изследване може да се направи, като се използва **Системата за мониторинг и оценка (М&О)**, която представлява комплекс от последователни и обвързани действия за проследяване ефективността и резултатите от предприетите действия по прилагане на Плана за многофункционално стопанисване на горите. От друга страна задачата е да се изпита пригодността на Методиката за мониторинг и оценка (2007), с цел да се направят препоръки и предложения за подобряването ѝ, като основата за мониторинг на планираните дейности по МГП за горските територии на общините. Анализът трябва да обобщава всички направени до сега вътрешни и външни проверки, включително предварителните проучвания и резултатите от посещенията на място от работни групи. Най-важните резултати от мониторинга се представят в таблици по съответните принципи, критерии и индикатори.

През периода след приемането на ПМСГ в горския сектор се случиха редица промени в

организацията, функциите и задачите на участниците в планирането. Държавните горски и ловни стопанства станаха териториални подебения на новосформираните 6 бр. държавни горски предприятия. Тези ДП почти покриват 6-те региона за стратегическо планиране на страната. В ЗГ (2011) се измениха функциите и задачите на ИАГ и РДГ, като бяха приети нива на планиране, а МГП е един от основополагащите принципи на новото горско законодателство. С приемането на нова наредба за планирането/устройство на горските територии следва да се решат някои въпроси, както и разработването и приемането на досегашните ПМСГ, които по новия ЗГ всъщност ще са секторен елемент от на Общинския план за развитие, които се разработват по Закона за регионалното развитие.

Настоящият анализ на МГП в община Тетевен е първият опит за мониторинг и оценка на изпълнение на ПМСГ. Анализът има за цел да представи резултатите от извършени през 2006 и 2009/2010 и 2013 г. мониторингови проверки на планираните дейности в ДГС-Рибарица, Тетевен и Черни Вит. Възможно е, и се допуска, да има въпроси, за които лицата, провеждали мониторинга и проверките, да не са били информирани, или въпроси, които не са възникнали по време и до проверките, и които следователно да не са били отразени в анализите. Както не веднъж е отбелязвано основно затруднение при провеждането на тези дейности по МГП и особено по провеждането на Мониторинг на ПМСГ е било липсата на адекватна нормативна база. Въпреки, че в Закона за горите (2011), са включени текстове, които имат за цел регламентиране и включване на МГП като регулярна практика, все още няма яснота как това да се извършва при разработването стратегическите документи за горите, а това следва да се заложи в подзаконовите нормативни документи [3].

3. Резултати от изследването

Резултати от изпълнението Принцип 1 на ПМСГ – „Налице са фактори и условия, които допринасят за прилагането на плана и устойчивото развитие на горските територии в региона (законодателната и социално-икономическа среда допринасят за изпълнението на ПМСГ)”.

Съгласно Принцип 1 се предполага, че нормативната и социално-икономическата среда е адекватна и подходяща за прилагане на МГП и разработване и изпълнение на ПМСГ. Чрез удовлетворяването на този принцип се стремим да оценим доколко съществуващата законодателна среда, обществената нагласа и социално-икономическите условия са подходящи за реализирането на дългосрочен план за развитие на

горите. Заключениеята от досегашните мониторингови проверки са били, че за ПМСГ на Община Тетевен са били налице подходящи екологични и социално-икономически условия и ПМСГ можело да продължи да се реализира успешно. Гаранция за това са и активното участие на Ръководството на общинската администрация, местните власти, НПО, заинтересовани страни и пр. при решаването на стратегическите въпроси за горите.

Анализирайки резултатите и данните от критериите и индикаторите за М&О за изпълнението на **Принцип 1**, при досегашните мониторингови проверки през 2006 и 2009/2010 г., се установява, че дадената **оценка е била незадоволителна**. Въпреки дадената незадоволителна числена оценка, може да се приеме, че има добро общо изпълнение. Средата като цяло е по-скоро благоприятна за прилагане на ПМСГ, особено като се има предвид общественият интерес и участие на НПО при планирането. Основен неблагоприятен фактор до сега е бил липсата на нормативното регламентиране на МГП т.е. специална част в ЗГ и подзаконовите актове за регламентиране на планирането и ПМСГ. МГП, като съвременен подход за управление на горите на териториално-административен принцип в рамките на дадена община, е водещ в другите страни, но липсата на регламентиране е действало демотивиращо, преди всичко на държавната горска администрация, отколкото на заинтересованите старти и другите участници в процеса.

Установяването на законодателната среда за развитието на МГП има два **съществени момента** за процеса:

1. Разписване на регламента и правилата за МГП и за разработването на съответните планове и
2. Свободен достъп на заинтересованите страни да могат да ползват и контролират изпълнението на тези стратегически документи.

По първата точка в ЗГ (2011) още в чл. 1 (2) са дадени Целите на закона, като в т. 3, 6, 7 и 8 са посочени цели, които са основополагащи при МФГП, а именно - „гарантиране и поддържане на екосистемните, социалните и икономическите функции на горските територии”; „осигуряване на възможности за отдих на населението и подобряване на условията за рекреация; и постигане на баланс между интересите на обществото и собствениците на горски територии и подпомагане и насърчаване на собствениците на поземлени имоти в горски територии. **В Раздел II Инвентаризация на горските територии и горско планиране в Чл. 8.** са дадени основните принципи на горското планиране. Повечето от

тях са пряко свързани с изискванията за многофункционално горско планиране, а именно: 1. интегрирано управление на горските територии и ползване на горски ресурси за постигане на устойчиво икономическо развитие; 2. разнообразяване на дейностите в горите за устойчиво възпроизводство на техните функции чрез разкриване на алтернативни източници на доходи и на заетост; 3. поддържане на екосистемната цялост на гората и прилагане на екологичните принципи в развитието на горското стопанство; 5. участие на обществото в процеса на планирането; 6. отчитане интересите на собствениците, без да се накърняват интересите на обществото; 7. въвеждане на система от мерки и мероприятия за опазване и защита на горските територии; 8. въвеждане на единна информационна система за горските територии и дейностите в тях.

ЗГ (2011) в чл. 9. (1) регламентира Горското планиране, което ще се извършва на три нива и обхваща: 1. Национална стратегия за развитие на горския сектор и Стратегически план за развитие на горския сектор; 2. областен план за развитие на горските територии; 3. горскостопански планове и програми. Законът регламентира оповестяването, приемането, актуализиране, съответно одобряване, както и условията и редът за провеждане на общественото обсъждане на стратегическите документи за горите, като Националната стратегия за развитие на горския сектор; Стратегическият план за развитие на горския сектор; Областните планове за развитие на горските. Законът регламентира също, че за горските територии- държавна и общинска собственост, както и за горските територии - собственост на физически лица, юридически лица и техни обединения, с обща площ на поземлените им имоти над 50 хектара, се изработват горскостопански планове с изключение на териториите, предоставени за нуждите на националната сигурност и отбраната. За горските територии- собственост на физически лица, юридически лица и техни обединения, с обща площ на поземлените им имоти до 50 хектара се изработват горскостопански програми.

С чл. 15 (1) ЗГ регламентира, че в общинските планове за развитие, съгласно Закона за регионалното развитие, се разработва раздел за развитието на горските територии, който е съобразен със съответния областен план за развитие на горските територии. Съгласно чл. 17 (1) За нуждите на държавната политика за развитие на горския сектор се провежда национална инвентаризация на горските територии, съгласно чл. 19 (1) Изпълнителната агенция по горите създава и поддържа информационна

система за горските територии и за дейностите в тях.

Чрез Раздел III Горска сертификация се регламентира провеждането на Горската сертификация, която е доброволен инструмент, който се прилага чрез оценяване и валидиране на практики за управление на горите с помощта на набор от стандарти, с което чрез проверка от независими сертифициращи организации се удостоверява, че стопанисването на горските територии се осъществява по отговорен начин, балансиращ екологичните, икономическите и социалните ползи.

Видно е, че **законодателната среда, регламентираща провеждането на многофункционалното горско планиране е в значителна степен подобрена**. В целите на закона са разписани принципи, гарантиращи МФГП, регламентираните са основните стратегически документи за развитието на горите, а чрез въвеждането на сертификацията в горите са дава възможност да се докаже че горите се стопанисват по природосъобразен и законосъобразен начин.

По втората точка може да се посочи, че се наблюдават известни слаости и пропуски.

Системата за достъп до нормативната база за горите и особено до актуализираните версии на нормативните документи, вероятно е сложна, както и за някои от служителите на ТП ДГС, така и ,особено, за представителите на другите заинтересовани страни. Това може да допринесе и за неинформираността и да бъде една от причините за липса на интерес от страна на заинтересованите. От страна на държавната горска администрация, в лицето на ТП ДГС и РДГ, трябва има готовност за своевременно и качествено осведомяване на обществеността. Старанието за поддържане на добра информираност в заинтересованите страни е предпоставка за наличие на заинтересованост от тяхна страна за продължаване на работата по прилагане на ПМСГ. Чрез **изграждане на система за публичност на информацията**, касаеща горския сектор, ще се гарантира по-добра осведоменост на обществеността за протичащите процеси в системата на горите и горския сектор, респективно ИАГ и нейните структурни единици.

При изследване на критериите и индикаторите към Принцип 1 се установява, че направените законодателни промени чрез ЗГ (2011), са допринесли за подобряване на законодателната среда за внедряване на това планиране, но някои неизяснени и оставени да бъдат решени в подзаконовите нормативни документи стъпки и етапи ще затрудняват прилагането на планирането.

В същност се наблюдават две нови тенденции: От една страна ЗГ магар и плахо регламен-

тира МГП и чрез изискването за разработване на стратигическите документи за горите го прави задължително. Това бе трябвало да „мотиви-ра“ държавната горска администрация, но това вече втора година не се случва. От друга страна, вече регламентирано МГП, не води до активиране на НПО и заинтересованите страни. Наблюдава се намаляване на интереса и участието на тези страни в процеса на планиране.

В резултат на М& О приз 2013 г. могат да се направят следните препоръки.

Препоръка 1. Необходимо е, с цел осигуряване на достъпа и на други заинтересовани страни да могат да ползват нормотивно-справочната база за горите, държавната горска администрация да изготвя копия от актуализираните версии на специализираните нормативни документи, които да се поддържат в наличност на публични места (например информационните табла в ТП ДГС и кметствата). ТП ДГС да прави своевременно извадки от най-важните за обществеността елементи от законодателството свързано с горите, които да бъдат предоставяни при поискване. Същите могат, и следва, да се поставят на видни места в общената и кметствата и в Интернетстраницата на ТП ДГС. Това би улеснило комуникацията с местната общност и в частност с членовете на Работната група по отношение на горите, а също би дало възможност на заинтересованите страни и гражданите да бъдат по-активни, ползвайки своевременно актуална информация за нормативната база и процесите в системата на горите.

Препоръка 2. Необходимо е на местно и регионално ниво да се търси подкрепа и от други институции и организации, с което да се гарантира и осигури адекватна среда за участие на заинтересованите страни за разработване на секторните планове за горите, към Общинския план за развитие.

При анализа на критериите и индикаторите за приемствеността се вижда че съществува приемственост в ангажиментите на заинтересованите страни спрямо ПМСГ, независимо от настъпили промени в структурите на горската администрация. Законодателството дава възможност **да се подобри активността и на други заинтересовани страни, като например фирмите в туристическия и дърводобивен бизнес, Ловните сдружения и други.**

Препоръка 3. Да се организира по-прецизно водене на документацията свързана изпълнението на ПМСГ и да се започне създаване на архиви за съхранение на протоколи, материали, изяви, презентации, отзиви пр., но явно това трябва да бъде заложено в бъдещите наредби за планирането.

Широкият обществен интерес в процеса на планирането и сравнително краткия период от приемането на плана (и то в условията на финансова криза) определено налагат очакването, че конфликти между участниците в планирането не би трябвало да има. Въпреки това, трябва да се има предвид, че те са винаги потенциални и трябва внимателно да се следи общественото мнение и поведението на отделните страни ангажирани в процеса. В случай на възникнали спорове и противоречия между институциите те трябва да се документират и внимателно да се анализират, за да могат да се прилагат превантивни мерки срещу възникването на конфликти.

За избягване и/или решаването на възникнали конфликти и спорове могат да се направят следните предложения:

Предложение 1. *Да се провеждат регулярни форуми, тематични срещи, публични отчети, беседи, анкети и дейности за повишаване на активността*

През периода на планиране няма депозирани и отправяни предложения за промени в приложимото законодателство. Единствено при приемането на ЗГ от 2011 г. ДГС има задълженията служебно да предоставя предложения и препоръки. Разбираемо е, че в такива малки населени места, като община Тетевен, не може да се очакват предложения за законодателни промени, което показва че трябва да се търси и поощрява инициативата по отношение промени в местната (общинската) нормативна уредба и действията на институциите. В тази връзка е положително да се посочи, че общината разработва наредби за стопанисване и ползване на общинските гори и общинското имущество.

Предложение 2. *Да се създаде механизъм и да се води архив за регистриране инициативността на гражданите, служителите и институциите по отношение национална и местна нормативна уредба, касаеща МГП и горите.*

Анализът на критериите 1.3 на Принцип 1 показва, че за сега не се очаква поява на заинтересовани страни или съдействащи организации. Не е изключено в бъдеще такива да се появят и най-вероятно те ще бъдат от страна на собствениците на гори и земи, работещите в туристическия бранш, дървопреработването, дърводобива и сред неправителствения сектор. Важно е те да бъдат своевременно установени и привлечени към МГП и прилагането на Плана. Наблюдава се дори отпадане на някои НПО, които бяха основни при разработване на плана като ЦУРОТ, но за сметка на това се появяват нови като Местните инициативни групи (МИГ). По отношение координацията между заинтересованите страни и с външни за процеса организа-

ции, може да се каже, че тя съществува, но не е регистрирана в архив или не е документирана, поради което не може да се оцени доколко е успешна.

Предложение 3. Анализирани, от страна на Водещата група, на цялата документация, вкл. възникналите спорове, поставени

нови искания, определени нови приоритети, неразбирателства и противоречия.

Резултатите от мониторинга, препоръките и предложенията по изпълнението на Принцип 1 са дадени обобщено в табл. 1, а оценката по възприетата скала са дадени в табл. 2 и 3.

Табл. 1. Резултати, препоръки и предложения по изпълнението на Принцип 1

Критерий №	Констатирано неизпълнение / слабост по индикатор №	Отговорна страна	Предложения, Препоръки или Изисквания за Коригиращи действия	Срок за изпълнението	Очакван Резултат
1.1	Индикатор 1.1.1	ТП ДГС, Община	Препоръка 1. Изготвяне на копия и извадки от специализираните нормативни документи.	постоянен	Заинтересованите страни и гражданското общество са информирани за промените
	Индикатор 1.1.2	Водеща група	Препоръка 2. Търсене подкрепа от институции и организации с цел създаване на <i>адекватна среда за участие на заинтересованите страни за разработвена на секторните планове за горите, към Общинския плав за развитие</i>	постоянен	МГП получава по-широка обществена подкрепа
1.2	Индикатор 1.2.1	Водеща група	Предложение 1 Да се провеждат <i>форуми, тематични срещи, публични отчети, беседи, анкети и дейности за повишаване на активността</i>	постоянен	Повишаване активността и заинтересоваността на обществено-заинтересованите страни
	Индикатор 1.2.3	Водеща група	Предложение 2. Да се създаде механизъм и да се води архив за регистриране инициативността на гражданите, служителите и институциите по отношение национална и местна нормативна уредба, касаеща МФГП и горите.	постоянен	Подобряване на информационната среда. Използване на предложенията за включване в нормативните документи.
1.3	Индикатор 1.3.2 Липсват документираните работни срещи, и разгледани проблеми	Водеща група	Препоръка 3. Да се организира по-прецизно водене на документацията свързана изпълнението на ПМСГ и да се започне създаване на архиви за съхранение на протоколи, материали, изяви, презентации, отзиви.	постоянен	Повишаване на културата по документиране на ПМСГ. Подобряване атмосферата и информираността на членовете на ВГ
1.4	Индикатор 1.4.1	Водеща група	Предложение 3. <i>анализирани от страна на Водещата група, на цялата документация, включително възникналите спорове, поставени нови искания, определени нови приоритети, неразбирателства и противоречия.</i>	постоянен	Повишаване на културата по водене на документацията. Завишаване на информираността на обществеността.

Табл. 2. Оценка на изпълнение на критериите и индикаторите по Принцип 1

№	Индекс на индикатора	Описание	Оценка по индикатори	Забележка
			Незадоволителна (1) Добра (2) Много Добра (3)	
Критерий 1.1. При изпълнение на ПМСГ се спазват всички национални и местни закони и административни разпоредби				
1	1.1.1	Налично е и се ползва актуалното законодателство	3	Има заложен постановки за МГП, като стремежът е те да се използват максимално

(продължение)

No	Индекс на индикатора	Описание	Оценка по индикатори		Забележка
			Незадоволителна (1)	Добра (2) Много Добра (3)	
2	1.1.2	Законодателната среда подпомага ПМСГ		3	Има регламент в законодателството за провеждане на МГП
Общо: 6					
Оценка на Критерий 1.1: Мн.Добра					
Критерий 1.2. Обществено-икономическите условия в страната и региона благоприятстват изпълнението на ПМСГ					
3	1.2.1	Съществува приемствена ангажираност в институциите		3	Провеждат се срещи -има приемственост
4	1.2.2	Съхранява се архив от периодични проверки		3	Провени са неофициални анализи и мониторинг
5	1.2.3	Регистрирани са предложения за законодателни промени		2	ДГС и РДГ са дали предложения за промени в ЗГ
Общо: 8					
Оценка на Критерий 1.2: Много добра					
Критерий 1.3. Отговорните институции и заинтересуваните страни координирано поддържат изпълнението на ПМСГ					
6	1.3.1	Привлечени са нови заинтересовани страни- Мистната инициативна група		3	Продължава популяризирането на ПМСГ и неговото изпълнение. Създадени са МИГ
7	1.3.2	Успешна координация между заинтересованите страни		3	Постигане на широка подкрепа от гражданското общество
Общо: 3					
Оценка на Критерий 1.3: Много добра					
Критерий 1.4. Противоречията се оценяват според нуждите на ПМСГ, във всеки отделен случай, от проверяващите, от заинтересованите или от засегнати страни					
8	1.4.1	Няма регистрирани противоречия и конфликти между заинтересованите страни.		2	Липсват противоречия
Общо: 2					
Оценка на Критерий 1.4: Добра					
Общо: 19					
Поле за съответствие. Система от 4 Критерия и 8 индикатора (8-16-24т.)					
Средата в която се прилага ПМСГ удовлетворява ПРИНЦИП 1: НА ЛИЦЕ СА НОРМАТИВНИ И СОЦИО-ИКОНОМИЧЕСКИ ФАКТОРИ И УСЛОВИЯ, КОИТО ДОПРИНАСЯТ ЗА ДЕЙСТВИЕТО НА ПМСГ, РЕСП. ЗА УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ НА ГОРСКИТЕ ТЕРИТОРИИ В РЕГИОНА, Обща оценка : Благоприятна					

Табл. 3. Обща оценка на ПМСГ Тетевен и ПМСГ Рибарица 2009 г.

	Принцип	Удовлетвореност (преди/сега)	Оценка/брой точки
Принцип 1	Нормативната и социално-икономическата среда са подходящи за прилагане на ПМСГ	Неблагоприятна/Благоприятна	15/19

Заклучение

Процесът на МГП, макар и при липса на адекватна законова среда при разработването на ПМСГ, е доста добре възприет от участниците в процеса на планиране и най-вече – от общинските власти, което се вижда и от протоколите на Общинския съвет. Неблагоприятната оценка при предишните мониторингови проверки по изпълнението на Принцип 1 показва слабости в областите с осигуряване на надеждна местна среда за развитие на МГП. С промените

в ЗГ (2011) този процес постепенно се нормализира и както се вижда от изследването на критериите и индикаторите за принцип 1 оценката е благоприятна.

С посочените по-горе 3 бр. препоръки и 3 бр. предложения не е възможно да се изчерпи възможността за непрекъснатото подобрене на МГП. Те обаче представят някои от ключовите аспекти, определени при М&О.

Натрупаният опит от проведените самооценки и оценки от монитиринг на планирането по-

казват, че в България има законова среда за прилагането на това планиране, но подробно следва да се разпишат етапите, стъпките за провеждането му на практика. От това ще зависи успеха и постигане на целите заложи в новото горско законодателство. От друга страна с новите функции и задачи на ИАГ, респективно РДГ, и ДП, както и с наличие на различната по вид собственост трябва да се определи кои ще ръководи това планиране - държавната горска администрация, която е с контролни функции или ТП ДГС/ДЛС, общинските служби с голям процент горска собственост или браншови организации и/или НПО.

Литература

1. Богданов, К., Стипцов, В. *Горите и устойчивото развитие на община Тетевен*. ЛОТУС. София. 2005. 196 стр.
2. Богданов, К., Стипцов, В. *Многофункционалното използване на горите като необходима предпоставка за устойчивото развитие на община Тетевен*. Управление и устойчиво развитие. 1-2. 2006. 152-159.
3. Богдански, М., Стипцов, В. *Резултати от мониторинга на многофункционалното горско планиране на територията на община Тетевен*. Сборник с резюмета от II-та национална студентска научна конференция „Управление и устойчиво използване на биологичните ресурси”. София. 2010. 43.
4. Закон за горите. ДВ. 19/2011.
5. Общински съвет град Тетевен. *Наредба за управление на общинските горски територии собственост на община Тетевен*. Общински съвет град Тетевен. 2011.
6. Палигоров, И., Стипцов, В. *Областна стратегия за устойчиво развитие на горите на територията на област Пазарджик – резултати, опит и предизвикателства*. Бургаски свободен университет. Съвременни управленски практики. том II. 2007. 145-158.
7. Симеонов, Ц., Костов, Г., Палигоров, И., Мяшков, И., Стипцов, В., Дюрр, К., Петрова, М., Тодоров, С., Мечев, В. *План за многофункционално стопанисване на горите в община Тетевен*. 2005.
8. Стипцов, В., Стефанов, А., Тодоров, С. *Многофункционално стопанисване на горите - част II-ра – Мониторинг на многофункционалното горско планиране*. ИПК Родина. София. 2007. 188.
9. Стипцов, В., Палигоров, И., Костов, Г. *Роля и място на ПМСГ в стратегическото планиране на страната*. Управление и устойчиво развитие. 1-2. 2006. 137-152.
10. Стипцов, В., Желев, П., Георгиев, Д., Палигоров, И., Ракъджиев, Е., Кънчева, М., Мечев, В., Тодоров, С., Милев, А., *Българо-швейцарското сътрудничество в областта на природосъобразното, устойчиво и многофункционално стопанисване на горите*. ИПК Родина. София. 2007. 208.
11. Стипцов, В. *Многофункционално стопанисване на горите част. I-ва част: Многофункционално горско планиране*. ИПК Родина. София. 2006. 304.

MULTIFUNCTIONAL FOREST PLANNING – LEGISLATIVE ENVIRONMENT FOR DEVELOPMENT IN BULGARIA

Vassil Stiptzov, Ivan Paligorov
University of Forestry, Sofia, Bulgaria

Abstract

During the period since 2000 to 2003 Teteven Municipality has developed and adopted a multifunctional forest. Plan. The plan is developed in terms of the legal framework for forest-based Forest Act of 1997 and regulations documents and instruments. In this legislation on forests are not regulated documents for strategic planning in the forestry sector (national and regional strategy for forests, national, regional and municipal development plan of forests, etc.), Including and principles of multifunctional forest planning. Has analyzed 10 years of experience in conducting monitoring inspections in 2006, 2010 and 2013, the implementation of the plan and consequently the impact of new regulations on forests, based on the Forest Act of 2011. Monitoring checks, pending FA (2011) show that the legislation has not prevented the development MFP, but not motivated forest administration and stakeholders to be more active and responsible participation in the planning process. The lack of regulation is burdensome and impede financing and plans. Evaluation of the legislative environment for this verification planning is defined as “unfavourable”. The last monitoring in 2013 showed a significant improvement of the legal environment. In FA (2011) regulates the goals, functions, levels and basic principles of forestry planning, forest certification, etc., which significantly improve the environment for the development of strategic documents including forests and implementation of multifunctional forest planning. Assessment criteria and indicators of monitoring methodology and evaluation (2007) for Principle 1, it shows the valuation from “unfavourable” now is “favourable”, i.e. there are factors and conditions that contribute to the implementation of the plan and the sustainable development of forest areas in the region. Satisfying this principle makes it possible to assess the legislation, public attitudes and socio-economic conditions are suitable for the realization of a long-term development of forests. It can be said that the legislative environment is suitable for the development of multifunctional forest planning in the country. Efforts are needed to prepare secondary legislation for the development of strategic documents for forest development and monitoring of forest planning.